

(باسى 1 - بەتتە)

”جۇڭخۇانىڭ بەس مىڭ جىلدىق ورکەنبەتى بولماسا، جۇڭگوشا ەرەكشەلىك قايدان بولسین“

2003 - جىلى 7 - ايدا جىجىياڭ ھاڭجىوۇ قالاسى يۇيھاڭ رايونىدىق پارت-كومنىڭ شۇجى بولپ تۇرغان حى گۇاڭشىن ولکەلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى شي جىنپىڭ لاڭجىو ەسكى جۇرتىنا تەكسەرۋ - زەرتتەۋ جۇرگىزۋگە كەلەدى دەگەن خابارلاندىر-ۋن ئاپىسرپ الادى.

لاڭجىو مۇراجايىنداى شاعىن جىىن زالسىندا شي جىنپىڭ لاڭجىو مادەنىيەتىن قورعاۋ تۇرالى دەرهكتى فىلمىدى كورىپ شىعبى، جاعادىدان مالىمەتتى تىڭدايدى. بۇل كەزدەگى لاڭجىو قورعاۋ مەن دامىۋدىڭ وتكەلەگىندە تۇرغان بولاتىن. 30دان استام ناس كەنى ورنالاسقان ەسكى جۇرت اۋماعىنىڭ شۇىلى قاتتى، شاڭ - توزاڭي قالڭ ەدى. جەرگىلكىتى بۇقارا ۇيدەگى ۇستەل - ورنىدىقتىى جارتى كۇن سۇرتپەسڭ بەتسە جازۇ جازىپ، سۇرت سالا بەرەسڭ دەپ ازانلدەيتىن، ارىھولوگتار وسى اۋماقتى ”شايقاس مايدانىنداىمىدى زەڭبىرەك دا-ۋسى گۇورسلىدەپ جانادى“ دەپ اشىنا سىنا الاتىن.

”لاڭجىو ەسكى جۇرتى جۇڭخۇانىڭ بەس مىڭ جىلدىق ورکەنبەت تارىخىن بۇل-تارتايى دالەلدەيتىن قاسپەتتى جەر، نلۇدە ڭبىر كەزدەسەتىن باعالى بايلىق، ڭبىز ونى، ُورسوز جوق، جاقسى قورعاۋىمىز كەرەك!“ - دەدى شي جىنپىڭ كەسەتە. لاڭجىو ”زەڭبىرەك گۇورسلىنىەن“ تىم - تىرس تىنىشتىققا ورالىپ، مانات تاۋ جاسىل ُورسۇن قايتا جامىلدى.

2016 - جىلى 4 ارىھولوگ باس شۇجى شي جىنپىڭگە حات جازىپ، لاڭجىو ەسكى جۇرتىن ەرتەرەك ”دۇنيە جۇزىلىك مادەنىيەت مۇرالارى تىزمىسە ەنگىزۋگە ُوتىنىش بەرۋگە“ قۇزاۋ سالۋدى ُومىت ەتتى. باس شۇجى: ”ەرتە زامانىان قالغان ەسكى جۇرتتاردى ُونىمىدى قورعاۋدى كۇشەيتىپ، جۇبەىلى ارىھولوگىيالىق اشۇ جۇمىستارىن ُوتۇيىندى تۇردە جۇرگە-زىپ، جىۇڭخۇا ورکەنىيەتىنىڭ ۇزاق تارىخى مەن باعالى قۇندىلىعى تۇرالى تانىمىدى ۇزدىكىسىز تەرەڭدەتۇ كەرەك“ دەپ ارنايى ماڭغزىدى نۇسقاۋ بەردى. 3 جىلدان سوڭ، لاڭجىو بايرىعى قالا جۇرتى ‹‹دۇنيە جۇزىلىك مۇرالارى تىزد-مىننە›› ەندى، جۇڭخۇانىڭ بەس مىڭ جىلدىان اساتىن ورکەنىيەت تارىخىن ناقتى دالەلدەيتىن ەڭ تىكە، ەڭ پارمەندى وسى ايلاق وسىدان سوڭ ھالقارالىق قو-عامنىڭ ُمپتى كەڭ نازارىنا ُىلىندى. قانشالىق سىتاعى وتكەنگە كوز جى-بەرە سالڭ، سونشالىق السى بولاشاقتى كورە الاسڭ.

”ڭبىز قايدان كەلدىك؟ ڭبىز قايدا بارامىز؟ جۇڭگو بۇگىنگى كۇنگە جەتكەن-دە، بىزدە وسىنداي تارىخى سەزىم بولۇ كەرەك دەپ وزىمە ُسات سايبى ەسكەر-تىپ وتىرامىن...“. پارتيا 18 - قۇرلىتاىيە-نان بەرى، باس شۇجى شي جىنپىڭ باتىل مادەنىيەت سانالىلىعىمەن جانە سەنىمەن جۇڭگو خالىقن جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇ جولىنا قادام تاستاۋعا باستادى. 2013 - جىلى 11 - ايدا شاندىۋڭنىڭ چۇيفۇ قالاسىندا كۇڭزى سارايبى مەن كۇڭزى زەرتتەۋ مەكەمەسىنە بارىپ قىزمەت تەكسەرىپ، ‹‹كۇڭزى مەكتىبى ناقىلدارىنىڭ جالىپلىق تۇسىندىرمەسى›› ‹‹كۇڭزى تاعىلىمىنىڭ تۇسىندىرمەسى›› دەگەن 2 كىتاپتى كورىپ، باس شۇجى ۇلكەن قىزىعۇشلىقپەن قولىنا لىپى: ”بۇل 2 كىتاپتى مەن جىداعاتپەن قاراپ شىعۇم كەرەك ەكەن“، - دەدى.

2014 - جىلى 9 - ايدىڭ 24 - كۇنى، بەيجىڭ خالىق سارايبى.

كۇڭزىنىڭ دۇنيەگە كەلگەندىگىنىڭ 2565 جىلىدىمەن اتاپ ُوتۇ ماقساتىنداى

ھالقارالىق ىلمىي زەرتتەۋ - ىالى جىىنال-سى جانە ھالقارالىق كۇڭزىشىلىدىق بىر-لەستىگىنىڭ 5 - كەزەكتى مۇشەلەر جىىنال-سىنا قاتىناسقان وقىمىستلار جىىنالسىقا قا-تىسۇعا ڭبىر ەرەكشە قوناق — جۇڭگو-نىڭ مەملەكەت ُوراعاسى شي جىنپىڭنىڭ كەلگەننى بايقاپ، تاڭ - تاماشا بولدى . ”نىيەتىس ساپارلاسلڭ السى ساپار-دان كەلسە، قۇانىپ قالمايسىڭ با“. باس شۇجى ‹‹كۇڭزى تاعىلىمىنداى›› بەتاشار سوزدەن دايبەكسوز كەلتىرىپ، ُار ەلدەن كەلگەن سىيلى قوناقىاردى قارسى الۇ ُسو-زىنىڭ باسى ەتتى.

2021 - جىلى 3 - ايدا ۇ - یشان تا-ۋنىڭ جىۇجۇي وزەنشىسنىڭ جاعاسىندا باس شۇجى شي جىنپىڭ شۇشى باقشاسىنا كىردى. ”كرىتئىوس بالا“ ُمۇسۇنى الدىندا ول ايدالدى. ”ويىعا شويمەن افىنا“ بارەلەفى الدىن-دا ول تاغى كىدىردى. ”ول سوعىستىڭ ُمانى، زايىرى، قايدا ەكەندىكى جايبلى ويىلانۇدا“. شي جىنپىڭ جانىىنداى گرەتىسىا زۇڭتۇڭىنا ”قارۇ سىل-تەسپەيۇ“ تۇرالى جۇڭگو ُتامسىلىن باياندان-دى، زۇڭتۇڭ قۇلاق قويا تىڭداپ، توتقاۋ-سىىز باسىن يزەپ قۇپىتايىنىدىمەن ُبلدىردى. ” سورپانىڭ ُتىل ۇيىرۇى ونىڭ ُار تۇرلى دامدەردى بىرىكتىرە ۇلۇندا“. باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ نازارىنىدا ور-كەنىيەتتەر ارالاسۇ ارقىلى ۇلان بوبياۋمەن ايشىقتالادى، ورکەنىيەتتەر ڭبىر - بىرىنەن ۇلكى الۇ ارقىلى مايەكتەنەدى. ورکەنىيەت-تەر وزگەشەلىگى ەلەمدەگى قاتقىستىار-دىڭ قاينارى بولماي، قايتا ادازمات ور-كەنىيەتى ەلا باسۇنىڭ قوزعاۋشى كۇشىنە اينالۇى ُتمىس .

بۇرىنمىدان عىبىرات لىپى، بولاشاققا جول اشقان باس شۇجى تەرەك وي جۇ-گىرتتى: ”ڭبىز جۇڭخۇانىڭ بەس مىڭ جىلدىق ورکەنىيەتنىڭ جاۋھارىن جايگىرتۇعا ايرىقشا ُمان بەرىپ، تاڭداۋلى، ُداستۇرلى مادەنىيەتتى اسقاقتاتۇدى ماركىسىزمدىك تۇرىعمەن، كوزقاراسپەن، ادسىپەن ۇش-تاستىرىپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىىزم جولىمەن بۇلىجىماي ُورجۇرىمىز كەرەك“ .

جۇڭخۇانىڭ بەس مىڭ جىلدىق ور-كەنىيەتنىڭ بىيگىنىدە تۇرىپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىىزم ۇلى ُسىنىڭ جاڭا جاعاىدىن اشىپ، ”وز جولىمىزبەن جۇرگەندىگىمىز-دەن“ كۇشتى سەنىمگە يە بولدىق.

بۇل سەنىم ۇرپاقتان - ۇرپاققا سونبەي لاۋالغان جۇڭخۇا ورکەنىيەتىنەن باستاۋ الادى.

باس شۇجى شي جىنپىڭ: ”جۇڭگو كوممۇنىستىرى قاشاندا جۇڭگونىڭ تاڭ-داۋلى ُداستۇرلى مادەنىيەتنىڭ ادال مۇرا-گەرلەرى جانە اسقاقتاتۇشىلارى“، - دەدى. دۇنخۇاڭ — ەلىم ورکەنىيەتنىڭ ۇزاق كوشىندەگى جارقىرامان مەرۇەرت. ”دۇنخۇاڭ ارۇى“ فان جىنىشى باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ەعاش رەت وزىمەن قول سىسقان ُساتىن ۇمىتپىاق ەمەس.

2013 - جىلى 4 - ايدا فان جىنىشى بەيجىڭگە بارىپ مەملەكەتلىك ەڭبەك ۇل-گىلەرەنىڭ ۇاكىلدەرى اڭگىمە ماجىلىسىنە قاتنامسى. باس شۇجى شي جىنپىڭ ونىڭ الدىنا كەلىپ، كۇلىمىسرەپ: ”سەن دۇنخۇاڭ تائۇ تۇرالى زەرتتەۋمەن اينال-ساسىڭ عوي“، - دەدى.

”ڭبىر مەملەكەتتە قانىشاما ادام، قاز-شاما ُسى بار عوي، ال باس شۇجىدىڭ مەنىڭ دۇنخۇاڭ تائۇ تۇرالى زەرتتەۋمەن اينالساتىنىمىدى بىلەتىندىكى، شىنىندا، كى-سىنى ُتانتى ەتەدى“. سول ُسات ُالى كۇنگە دەيبىن فان جىنىشنىڭ ەسىندە.

بەيجىڭنەن دۇنخۇاڭغا دەيبىن، باس شۇجى شي جىنپىڭ فان جىنىشمەن 5 مارتە قول سىسىپتى، قول سىسىپ، جۇرەك تو-

عىستىرعان قامقورلىق جۇڭخۇانىڭ تاڭىداۋ-لى ُداستۇرلى مادەنىيەتنىڭ وتىن وشىر-مەي جالعاستىرۇعا نىتتالاندىردى .

”دۇنخۇاڭ مادەنىيەتى جۇڭخۇا ۇلتى-نىڭ مادەنىيەت سەنىمىن كورسەتتى“، ”وزىنە تولىق سەنىم ارتقان ورکەنىيەت قانا ُوز ۇلتىنىڭ ەرەكشەلىگىن ساقتاۋمەن بىرگە، ُار ۇلان تۇرلىشە ورکەنىيەتتەردى قۇشاعىنا سىعىىزىپ، ولاردان ۇلكى لىپى، ُنار قايبىلداي الادى“. بۇل سەنىم كوركەمدىكتى ورتاقتاسا-تىن دارقان پەيىلدەن باستاۋ الادى. 2019 - جىلى 11 - اي، افىنا اكروپولىا مۇراجايى. گرەتىسىادا ساپاردا جۇرگەن باس شۇجى شي جىنپىڭ وسى اراعا كەلدى.

ول ايدالدى. ”ويىعا شويمەن افىنا“ بارەلەفى الدىن-دا ول تاغى كىدىردى. ”ول سوعىستىڭ ُمانى، زايىرى، قايدا ەكەندىكى جايبلى ويىلانۇدا“. شي جىنپىڭ جانىىنداى گرەتىسىا زۇڭتۇڭىنا ”قارۇ سىل-تەسپەيۇ“ تۇرالى جۇڭگو ُتامسىلىن باياندان-دى، زۇڭتۇڭ قۇلاق قويا تىڭداپ، توتقاۋ-سىىز باسىن يزەپ قۇپىتايىنىدىمەن ُبلدىردى. ” سورپانىڭ ُتىل ۇيىرۇى ونىڭ ُار تۇرلى دامدەردى بىرىكتىرە ۇلۇندا“. باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ نازارىنىدا ور-كەنىيەتتەر ارالاسۇ ارقىلى ۇلان بوبياۋمەن ايشىقتالادى، ورکەنىيەتتەر ڭبىر - بىرىنەن ۇلكى الۇ ارقىلى مايەكتەنەدى. ورکەنىيەت-تەر وزگەشەلىگى ەلەمدەگى قاتقىستىار-دىڭ قاينارى بولماي، قايتا ادازمات ور-كەنىيەتى ەلا باسۇنىڭ قوزعاۋشى كۇشىنە اينالۇى ُتمىس .

ادىلەتىنىڭ داڭغىىل جولىمەن جۇرسەڭ، دۇنيە كوپكە ورتاق بولادى. جۇڭخۇا ورکەنىيەتنىڭ كەنىشتى توپىراعىنا تامىر جايىعان جۇڭگوشا سوتسىيالىىزم سارا جولى داڭغىىل، ُدۇبىرلى.

”ڭبىر ُتۇزىمىنىڭ، ڭبىر ُتۇرلى كۇشتىڭ ەلعباسار الدە كەرتارتىپا ەكەندىگىسە باعا تارىيققا، مادەنىيەتكە ۇستانغان پەيىلىسە قاراۋ كەرەك“

2800 جىلدىان اسا ۋاقىت تولقىنى شايىعان يىڭياۋ بايىرىعى قالاسى 2022 - جىلى كوكتەم مەرەكەسى قاراسڭىندا ڭبىر سىيلى قوناقتى قارسى الدى.

يىڭشۇن قاپاسىنىدا كولىكتەن تۇسكەن باس شۇجى شي جىنپىڭ قالاعا جايۇ كىرىپ، يىڭياۋ بايىرىعى قالاسىنداى تارىيىخان قالعان تام - تۇم ەستەلىكتەردى سەزىندى. قالا قورعانىنا شىعبى، قالانىڭ جالىپى كورىنىسىنە يىىكتەن كوز جىبەرىپ، يىڭياۋ اۋداندىق باسقارمامادا بايىرىعى قالانىڭ تارىخى وىزگەرىسمەن تانىستى...

ول تەرەڭىنەن تولعاپ: ” تارىيىتى قادىر-لەۋ، مادەنىيەتتى قادىرلەۋ، ەكولوگىيانى قا-دىرلەۋ كەرەك“، - دەدى. وسىدان ڭبىر ايدان استام ۋاقىت بۇرىن جاڭا ڭبىر جىلداى جۇڭگونىڭ ەكونومىكالىق دامۇى جوىنىدە ورنالاس-تىرۇ جاساعان ورتالىقتىڭ ەكونومىكالىق قىزمەت ماجىلىسىندە باس شۇجى وسى 3 ”قادىرلەۋ“ دەگەن سوزبەن ماجىلىسىكە قاتىناسقان جولداسىتارغا ەسكەرتۇ جاسا-دى: ”باسىى كادىرلار ەكونومىكالىق قىز-مەتكە باسىشلىق ەتۇ قابىلەتىن جوعارد-لاتۇدا تەك ازىن - اۋلاق ەكونومىكالىق بىلىمدەردى، ىلىم بىلىمدەرىن عانا ُىبلۇ ازدىق ەتەدى، تاغى، ُورسوز جوق، تارىيى بىلىمدەرىن ۇيرەنىپ، مادەنىيەتنىڭ ۇلتا-نىن قالڭىداتىپ، ەكولوگىيالىق كوزقاراستى كۇشەيتۇ كەرەك“ .

# شى جىنپىڭنىڭ مادەنىيەت نىئا ـ نىقالاسى

ۇلكەن ايقىتتى ُىبلۇ ُۇشىن، ُسوز جوق، الدىمەن تارىيىتى وقىپ ُتۇسىنۇ كەرەك.

فۇجيانىنىڭ نىڭدى ايماعىندا اىماقتىق پارتكومنىڭ شۇجى بولپ تۇرغان كەزىن-دە شي جىنپىڭنىڭ ڭبىر تالايى قىزمەتتەس-تەرىن ”تاڭ قالدىرمان“ ەدى. شىياپۇعا بارىپ اۋلىمعا ُتۇسىپ تەكسەرۇ - زەرتتەۋ جۇرگىزگەندە، سول كەزدەگى اىماقتىق پارتكومنىڭ ورنىناسار شۇجىسى چىن زىنگۇاڭ شي جىنپىڭنىڭ اۋدان شىجرەسىن ُمۇويىپ وقىتىنىن ڭبى-لىپى، وعان ارنايى تۇردە ‹‹شىياپۇ اۋدانى-نىڭ شىجرەسى›› دەگەن كىتاپتى بەرە-دى. سول كۇنى تۇندە شي جىنپىڭ چىن زىنگۇاڭغا كەلىپ: ”سەن ماعان فۇنىڭ ورداسىنىڭ وردا شىجرەسىنەن بە-رەۋىن ئاۋىپ بەرىشى“، - دەيدى.

مىندۇڭ ُورغىرى ەرتسە زامانىدا فۇنىڭ ورداسى دەپ اتالاتىن. سونىندا چىن زىنگۇاڭ ”تاڭ - تاماشا بولدى“: ”بۇل وردا شىجرەسىن قايدان تابامىن؟ بازاردان تاپىلمايدى عوي، سونمەن ڭبىر مادەنىيەت ساراينىان نىزدەۋگە ادام جىبەر-دىك“ .

اقىرى، شىنىمەن، سول كىتاپتان بە-رەۋى تاپىلدى. چىن زىنگۇاڭ: ”شى شۇجى، ڭبىز تاڭ اققاننان كەش باقتاناشا شاپقىلاپ ارىپ - شارشاپ جۇرەمىز، ُسىىز ُتۇن اسىرىپ كىتاپ كورمەن دەيسىىز، زورد-ەىپ كەتپەيسىىز بە؟“ دەپ سۇرايدى .

سوندا شي جىنپىڭ: ”زىنگۇاڭ جولداس، ڭبىزدىڭ ُبۇيتىپ جاعىداي تەكسەرىپ، مالمەت تىڭىداعانىمىز ازدىق ەتەدى، تارىيققا دا قاراۋىمىز كەرەك. ڭبىر اۋداننىڭ تارىيىى اۋدان شىجرەسىندە ەڭ جاقسى كورىنىس تابادى، وردا شىجى-رەسى بولسا، ُتىپتىى جان - جاقىتى بولادى، ونىڭ نىشىندە ۇنامدى تۇلعالار دا، ۇنامسىز تۇلعالار دا جازىلادى، ڭبىز ونان بۇل جەردە قانداي سىتەر بولاندىمەن ڭبىر قاراپ بىلە الامىز، ُسويتىپ، ونان بەل-گىلى ۇلكى - عىبىرات الۋىمىزعا بولادى“، - دەيدى .

تارىيىخان تاجىرىبە - پاراسات قاپىل-داپ، ونىى باسقارۇ سىرتاىەگىياسىنا ساباقاتاستىردى.

2012 - جىلى 12 - ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى ورتالىق كومىتەتتە-نىڭ باس شۇجىسى بولپ سايلانغاننان ۇزاق بولماعان شي جىنپىڭ ُارقايسى دە-موكراتىيالىق پارتىيا - توپتاردىڭ ورتالىق كومىتەتتەرىنە جانە مەملەكەتتىك ساۋدا - ونەرەكاسپىشلەر بىىرلەستىگىنە بارىعان كەزدە سونائۇ جىلدىرداعى ماۋ زىدىۇڭ مەن حۇاڭ يانپەيدىڭ تىنىشتىق — بىلىقپا-لىق، گۇلدەنۇ — قۇلدىراۋ سىندى تارىيى پەرىودىنان قالاي اتىتاپ ُوتۇ تۇرالى اى-گىلى دىيالوگى جايلى ُسوز قوزعادى .

پارتىيا 19 - كەزەكتى ورتالىق كومىيە-تەتىنىڭ تىنىشى جالىپى ماجىلىسىندە باس شۇجى شي جىنپىڭ ”جەر تولەلدەگى دىبا-لوگىتى“ تاغى ڭبىر مارتە اۋىزعا الدى: ”ماۋ زىدىۇڭ جولداس يان - انداعى جەر تولەدە مۇنىڭ ڭبىرىنىشى جاۋابىن بەرىكەن بولاتىن، يانغى ’تەك خالىق ۇكمەتتى باق-لاعاندا عانا، ۇكمەت بوساڭمىى ھايىدى‘ . 100 جىلدىق كۇرەسى، اسىرەسە، پارتىيا 18 - قۇرىلتايىپان بەرىگى جاڭا اماليات ار-قىلى پارتىيامىز مۇنىڭ تاغى ەكىنىشى جاۋا-بن بەردى، يانغى وزىنە - ُوزى توڭگە-رىسى جاساۋ“ .

تارىيى جۇلگە - جەلىسى باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ نازارىنىدا ەرەكشە ”باعالاۋ ولىشەمى“ سانالادى .

فۇججۇوداعى ُۇش دۇكەن، جەتى كوشەنىڭ سولنىۋستىك جىيەگىىندە لىن جۇەمىننىڭ كونه تۇرامى قان بازاردا تىنىش مۇلگىپ تۇر، ەسىكتىڭ الدىندا

مەملەكەتتىك ُتۇيىندى مادەنى ەسكەرتى-كىشى قورعاۋ ورنى جانە فۇججۇۇ قالالىق مادەنى ەسكەرتكىش قورعاۋ ورنى دەگەن 2 تاس قۇلپىتاس ورناتىلىپتى .

ارىلى - بەرلى وتكەن ساياحاتشىلار قالانىڭ مادەنى ەسكەرتكىشى قورعاۋ قۇل-پىتاسىنا كەزىندە تەگەنەدەي ۇلكەندىككە ”شاعىلىسىن“ دەگەن جازۇ جانىلعانىن بىلە بەرمەيدى .

ول كەزدە شىعسى وڭتۇستىك تەڭىىز جاعالاۋىنا ورنالاسقان، قالا قۇرىلىسىنىڭ داۋرىلەرگەن مەزگىلىنە تۇرا كەلگەن فۇجوۋدا ”اشۇ“ مەن ”شاعۇ، سالۇ“ داۋ-رەندەپ تۇرغان ەدى .

1991 - جىلى 3 - ايدا سول كەزدە فۇجوۋ قالالىق پارتكومنىڭ شۇجىسى مىن-دەتىندەگى شي جىنپىڭ لىن جۇەمىننىڭ كونه تۇرعىنىدا مادەنى ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ قىزمەتى تۇرالى جۇمىس باسىندا ُسى ُبىتىرۇ ُماجىلىسىن اشتى .

ارتقى زال ُدىلزىنىڭ الدىندا شي جىنپىڭ سول كەزدەگى فۇججۇۇ قالاسىنىڭ مادەنى ەسكەرتكىشتەردى باسقارۇ كومىتەتىنىڭ ۇنەملىك سىتەرگە جاۋاپتىى ورنىناسار مەڭگەرۇشىسى حۇاڭ چىچۇاننىانن: ”لاۋخۇاڭ، بۇل لىن جۇەمىننىڭ كونه تۇ-راغى ما؟“ - دەپ سۇرادى .

”سولاي، ڭبىىز تۇرغان جىەر لىن جۇەمىننىڭ كونه تۇرغاعىنىڭ ۇلكەن زالى“ . ”جارايدى، ڭبىز ونى قورعاۋدى ۇي-ھارامىز، وعان جوندەۋ جۇمىستارىن جۇر-گىزمەىز“ .

بۇل قىسقا دىيالوگ لىن جۇەمىننىڭ كونه تۇرغاعىنىڭ تاعدىرىن تۇبەگەيىلى وڭالتتى .

”ڭبىر ُتۇزىمىنىڭ، ڭبىر ُتۇرلى كۇشتىڭ ەلعباسار الدە كەرتارتىپا ەكەنىد-ىگىىسە باعا بەرۇدەگى ماڭغزىدى ڭبىر ُتۇيىن — ونىڭ تارىيققا، مادەنىيەتكە ۇس-تانعان پەيىلىسە قاراۋ كەرەك“ .

شى جىنپىڭ كەزىندە تەرەڭنىەن تولعاپ بىلاي دەگەن ەدى: ”ڭبىر اۋماق-تىڭ سۇى مەن توپىراغى سول اۋماقنىڭ جۇرتىن اسرايدى، بۇگىنگى دامۇ كەشە-گى وتكەن تارىيىتلىڭ جالغاسى. بەلگىلى ڭبىر جەردەگى پارتىيا، ۇكمەت ورنىندارد-نىڭ باسىشىى بولعان ادام، ُسوز جوق، سول جىەردىڭ تارىيىى وىزگەرىسىن، تارىيىى مادەنىيەتنى، تارىيىى تۇلعالارىن جانە ُداستۇرلى كلاسسىكالىق، اىگىلى جازبالارىن ُىبلۇى كەرەك، كەيىىرىن، اۋەلى، كۇش جۇمىساپ جاتىتاپ الۇ، بۇلاردى سول جەردىڭ مادەنىيەت تانىس-قىسى ەتۇ كەرەك“ .

ايدىندى ۋاقىت - كەڭسىتىك ولىشە-مىندە باس شۇجى شي جىنپىڭ ۇلتىتىڭ گۇلدەنۇى مەن ادامزاتتىڭ ەلا باسۇى جايلى تەرەڭ تاقىرىققا وي جۇگىرتتى .

”سەن قايدان كەلدىڭ؟“

”مالمەت، باس شۇجى، مەن جۇڭگو مادەنىيەت مۇرالارىن زەرتتەۋ مەكەمەسىندە-گى چىياۋ يۇنفىمىن، چىۋا بايىرىى قالاسىندا-ى تارىيىى جۇرتتاردى قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۇ نىسانىنا جاۋاپتىمىن“ .

”مادەنى ەسكەرتكىشتەردى، ُسوز جوق، جاقسى قورعاۋ كەرەك“ .

2016 - جىلى 6 - ايدىڭ 22 - كۇنى، وزبەكىستاننىڭ تاشكەنت قالاسى. قارىبالاس مەملەكەتتىك ساپار بارىسىندا باس شۇجى شي جىنپىڭ ارنايى ۋاقىت شىعارىپ، ُوزى تۇسكەن قوناق ۇيدە وزبەكىستاندا مادەنى ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ جانە ارىھولوگىيالىق سەلبەستىك ورناتۇ جۇمىسىمەن اينالىسىپ جۇرگەن جۇڭگو جاقىنىڭ مادەنى ەسكەرتكىش، ار-ھەولوگىيا قىزمەتكەرلەرىمەن كەزدەسىپ، ُار ادامنىڭ اتى - ُجونىن جانە وزبەكىستاندا اينالساتىن نىسانىنىڭ مازمۇنىن نىقالاسپەن

سۇراپ ۇعىستى .

بۇل كوپىشلىكتى تاڭ قالدىرغان توسىن ورنالاستىرۇ ەدى .

”سول كەزدە ڭبىز وزبەكىستاننىڭ ُار شىبەندەگى جۇڭگولوق قىزمەتكەرلەر-مەن بىرگە باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ئوپىتىق كەزدەسۇىن كۇتىپ تۇرغان ەدىك. باس شۇجى شي جىنپىڭ ڭبىزدى بولەك قاىبىلدايدى دەگەن توسىن خابار-لاندىرۇ تاپسىرىپ الدىق“ ! سول كەزدە-گى جاعايدى ەسكە العاندا، چىياۋ يۇنفىدىڭ كوڭىلى كۇنى بۇگىنگە دەيسىن تولقىپ كەتەدى .

مادەنىيەتتىڭ تاڭبامى باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ەل باسقارۇداى سان سالاعا ُسىڭدى .

جۇبەيلى دە ۇقىمىدى جۇرگىزىپ، شات - شادىمان بەينەگە شوامتىن ُداستۇر باسقارۇ جۇبەىسەن، باسقارۇ قابىلەتسە ەتىيە-كالىق كۇش بىەرەپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىىزم ُتۇزىمىنىڭ كۇننەن - كۇنگە تولسىپ، قالىپتانۇننا جەتەكىشلىك ەتتى؛ ۋاقىت سايبىن جاڭقالق اشۇ، كۇن سايبىن تۇلەۋ، اي سايبىن جاڭارۇ رۇخى رەفورما-نى جايپاي تەرەڭدەتۇدى دامىلىسىز تە-جول ۇستانۇدا زاڭدىلىققا قۇرمەت ەتۇ، تابىعات پەن ادامنىڭ بىرلىگىن ساقتاۋ فىيە-لموسوفىياسى جاڭقالق اشا دامۇ، سايبكىستى دامۇ، جاسىل دامۇ، اشىق دامۇ، بىرگە يىگىلكىتەنەتىن دامۇ سىندى جاڭا دامۇ ۇس-تانىمىنا ُسىڭىرىلدى ...

باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ جەتەكىش-لىگىنىدە، جۇڭگوشا ەرەكشەلىككە، جۇڭگوشا سىتىلگە، جۇڭگوشا مانەرتكە يە مەملەكەت باسقارۇ كۇن سايبىن تولسا ُتۇستى .

”رۇخانى جاقنا بەلگىلى بىىككە جەتكەندە عانا، وسى ۇلت تارىيىتىڭ جويىقن تولقىنىندا قاسقاىپ تۇرىپ، ەرلىكىپەن ەلا لىلگەرلىهي الادى“

2022 - جىلى 4 - ايدىنىڭ 25 - كۇنى جۇڭگو خالىق داشۇەسىنىڭ وقۇشىسى ۋاڭ تۇڭتۇڭ جاڭا ”پارتالاسىن“ — باس شۇجى شي جىنپىڭدى قۇانا كوردى .

بۇل كۇنى باس شۇجى شي جىنپىڭ جۇڭگو خالىق داشۇەسىنىڭ ىدەيا - ساياسى ساباقھاناسىنا كىرىپ، جاس وقۇ-شىلارمەن قورالانا وتىرىپ، جۇڭگو كوممۇنىستىەرنىڭ رۇخانى شەجىرەسىن كەڭسەتى .

”وسى ەرەكشە ’پارتالاس’ توتەذ-شە مەيىرىمدى“، - دەدى ۋاڭ تۇڭتۇڭ كوڭىلىندەگى تەبىرەنىستى جاسىرا ەلهاي . رۇخ جوىنىدە باس شۇجى شي جىنپىڭ ويى تەرەك: رۇخ ڭبىر ۇلتىتىڭ باياندى ُومىر ُسۇرۇنىنىڭ جانى، رۇخانى جاقنا بەلگىلى بىىككە جەتكەندە عانا، وس